

VE ZNAMENÍ LEKNÍNOVÉHO KVĚTU

JAN ŘEHOUNEK

ROMÁN S HISTORICKOU DETEKTIVNÍ ZÁPLETKOU

Ve znamení leknínového květu

Jan Řehounek

Z českého originálu *Ve znamení leknínového květu*

Odpovědná redaktorka Jana Pátková

Grafická úprava Jana Pátková

Vydalo nakladatelství: Pátková Anna – Santini 4. 8. 2015

eknihysantini.cz

Vydání první

ISBN 978-80-88014-47-8 (pdf)

ISBN 978-80-88014-49-2 (epub)

ISBN 978-80-88014-58-4 (mobi)

Obsah

I.....	7
II.....	19
III.....	31
IV.....	40
V.....	46
VI.....	60
VII.....	69
VIII.....	83
IX.....	99
X.....	122
XI.....	142
XII.....	155
XIII.....	169
XIV.....	178
O autorovi	196

I.

Seděl jsem v baru na rohu osmadvacáté a Central Avenue. Hlučnou společnost kolem sebe, ani řvaní bejsbolových fanoušků z veliké televize vpravo vedle pultu jsem téměř nevnímal, stejně jako mi bylo jedno, co piju za břečku z pivní plechovky. V tomhle napůl nepřičetném stavu chodím bezcílně po městě už osm dní. Od té chvíle, co se ozvaly výstřely, a já uviděl, jak její bezvládné tělo klesá k zemi.

„Proč se to muselo stát zrovna nám? Proč jsem na ni v ten nevlídný dubnový den čekal před stadionem a ne v parku, jako mnohokrát předtím? Proč nemůže v tomhle městě vyjít člověk na ulici, aniž by se musel obávat o svůj život?“ Takové otázky se mi honí hlavou.

Večer, když uléhám, se mi v mysli vybavují ještě jiné obrazy. Nejčastěji, jak jsem Katrin potkal poprvé. Na poslední chvíli naskočila do zavírajících se dveří metra, zavravorala a upustila sáček s nákupem. Pomeranče se jí rozkutálely po špinavé podlaze. Když jsem sebral poslední, podívala se na mne svýma velikýma černýma očima. Jako bych v tu chvíli uviděl oči své babičky. Nádherné, hluboké, trochu posmutnělé oči. Kdykoliv jsme se pak viděli, ty její oči mne fascinovaly, připravovaly mě o rozum. Po půl roce, před měsícem, jsem ji požádal o ruku. Tehdy se její oči poprvé usmály.

Pak ale přišel ten osudný den. Katrin šla po chodníku k Rooseveltovu stadionu na čtyřadvacáté, kde jsem na ni čekal. V nedalekém zlatnictví jsme si měli vybrat prstýnky. Uviděl jsem ji, jak přechází ulici. V té chvíli zakvílely pneumatiky, z boční ulice vyjelo šílenou rychlostí auto a zaštěkaly výstřely. Napravo ode mne se rozstříklo sklo výkladní skříně, bezděčně jsem cukl hlavou tím směrem, a

když jsem otočil zrak zpět, uviděl jsem, jak moje láska padá a zůstává ležet na bílém pruhu přechodu. Přiběhl jsem k ní – pod hlavou měla kaluž krve a její veliké oči se na mne dívaly ze strnulé tváře... vesele. „Katrín, Kát'o, Kačenko...“
V hlučném baru jsem přeslechl zvonění mobilu, jen jsem ucítil slabou vibraci v kapse. Nepřítomně mačkám tlačítko.
„Tady je starosta Hasiny Vaněk,“ ozvala se z telefonu čeština.
„Mám pro vás smutnou zprávu. Včera zemřela vaše babička. Pohřeb jsem vyjednal až na pětadvacátého, abyste měl čas zařídit si všechno potřebné v zaměstnání a letenku. Jestli teda přiletíte,“ ukončil hovor, aniž by čekal na moji reakci.
Chvilí jsem téměř nechápal, co se stalo.
„Určitě přiletím,“ zamumlal jsem si pro sebe po chvíli.
„Přiletím určitě a už se nevrátím! Co mě tady vlastně drží? Kát'a je mrtvá, přátele tu nemám, externí úvazek na univerzitě můžu kdykoliv zrušit. Stejně se to roční stipendium nějak hodně protáhlo,“ promlouvám nahlas česky, nevšímaje si udiveného pohledu černého barmana.
Jakoby mi tyto hlasitě vyslovené úvahy přinesly úlevu, osvobození. Poprvé po osmi uplynulých dnech jsem schopen racionálně myslet...

Taxikář před ruzyňským letištěm na mě spustil, poučen visačkami na kufrech, špatnou angličtinou. Po mé české odpovědi, že chci na Masarykovo nádraží, protáhl obličej. Celou cestu urputně mlčel, což mi vyhovovalo. Nechtěl jsem odpovídat na přiblblé otázky nějakýho nabušenýho frajera v kožený vestě, s těžkými zlatými řetězy na krku a tetované pravačce.

Pantograf z Masaryčky byl stejně zanedbaný a špinavý jako před sedmi lety, kdy jsem jím jel opačným směrem naposledy. Taxikář Pavel Šimůnek před nymburským hlavním nádražím

byl daleko úslušnější nežli ten pražský a dovezl mě až před barák za poloviční peníz, než jsem zaplatil z Ruzyně do centra. Narozdíl od toho tetovaného přiblbla byl sympatický, takže jsem mu na jeho pár nevtravých otázek odpovídal, alespoň cesta rychle utekla. I když mně by ubíhala rychle i bez konverzace, protože mě zajímal každý detail při silnici či ve vsích, co mi z dřívějšíka uvízl v mozku, případně je novinkou. Při loučení mi dal Šimůnek navštívenku.

„Když budete něco potřebovat, brkněte. Po letech venku nemáte žádný známosti, já vám můžu ledaskam otevřít dveře. Od revoluce tady vládnou jiný pořádky, všechno se změnilo. Takže kdybyste potřeboval třeba s něčím poradit, stačí brknout,“ nabídl a prohrábnul zadními gumami bláto na cestě.

Dvířka zavržala, vstoupil jsem do svého světa, který se za těch uplynulých sedm let vůbec nezměnil. Jen ořešák na konci dvora měl rozlomenou korunu a v plotě chybí sem tam tyčka. Na okně kvetou babiččiny muškáty, záclonky za skly svítí bělobou, kočka se mi otírá o nohavice, cedulkou nade dveřmi je vítán každý, kdo v dobrém přichází. Sáhl jsem pod rohožku – klíč je na svém místě. V síni je pečlivě uklizeno, na sporáku stojí modrá smaltovaná konvice, jakoby ji tam právě teď babička přistrčila, aby byla káva pro příchozího teplá.

V pokoji, jak babička říkala – v seknici, leží na stole hromádka dokladů, nějaké papíry a několik obálek. Na jedné z nich je tužkou napsané číslo mého mobilu a připsaná věta: „V této obálce jsou peníze na telefon pro mého vnuka. Zavolejte mu, že jsem umřela!“

„Počítala s tím! Všechno připravila,“ zarazil jsem se, „...a mně stále psala, že je zdravá a má se dobře.“

Rozhrnul jsem záclonky a otevřel okno do zahrady. Vůně rozkvetlých jablek a bzukot včel se vhrnuly dovnitř – na

okamžik mne to úplně omámilo.

„Je tady někdo?“ vytrhl mne z intenzivního opojení ženský hlas od dveří. „To seš ty, Honzíku?“

Honzíku mě nikdo neoslovil celých sedm let. Babička mi dopisy nadepisovala Milý Jendo, a jinak jsem byl John. Na zápraží stála Slávina Zítová, sousedka. Je ode mne jen čtyři roky, zestárla, v rysech obličeje má patrnou únavu, ale stále si drží pěknou figuru a přímé držení těla. Bývala to krásná holka. Když mi bylo čtrnáct, šmíroval jsem ji za rozsvíceným oknem, když se večer myla ve škopku. Vystudovala zemědělskou školu a pracovala jako živočichářka v družstvu. Po revoluci, psala mi babička, se jí vrátil rodinný statek, je vidět, že se na něm dře sama. Nikdy se nevdala. Měla známost – Mirka Vopálku. Pracoval na Příbrami v dolech, zemřel v závalu. Pak, i když se chlapi mohli přetrhnout, jak jí nadbíhali, už žádného nechtěla. „No to sem ráda, že tě vidím! Akorát Andulka se toho měla dožít. Furt se těšila, že se jednou vrátíš. Chuděra, umřela úplně tiše. Sedla si na lavičku na zápraží a usnula tam. Našla jsem ji až ráno. A na stole měla všechno srovnaný, jako že až si ji Pán povolá, aby měla všechno v pořádku. Tak sem dala starostovi na tebe telefon. To víš, já na telefonování nejsem. Dyť to snad ani není možný, aby to z té malinkatý krabičky bylo slyšet až v Americe,“ chrlila na mě příval slov a chlapskou silou mne objala. Cítil jsem z ní vůni mýdla a nikoli nepříjemný pach chléva.

„Ale já tady melu a ty máš určitě hlad. Po takový dlouhý cestě. Hned ti něco přinesu. Vaříno nemám, nepočítala sem s tebou, ale makový buchty, co si pamatuju, si měl dycky rád. Jestli se ti třeba hamburgera, či co se to v té tramtárii jí, nezkroutila huba,“ otočila se na podpatku a braňkou v plotě spěchala domů, aby za chvilinku příběhla s talířem zlatoučkých buchet a hrnkem mléka.

„Po tomhle se mi v Americe stejskalo,“ po pravdě jsem s plnou pusou pochválil Slávčino kuchařské umění.

Posun času a cesta, při níž jsem nezamhouřil oko, mě zdrchaly, a tak jsem v babiččině kanafasu usnul ještě před setměním. Vzbudila mě Slávina – přinesla mi k snídani míchaná vejce, krajíce chleba namazané domácím máslem a zase čerstvě nadojené mléko. Položila podnos na práh, zabouchala na okno a zmizela. Obsluha jako v Alkrónu a se vší diskrétností. Máslo a mléko, na jehož hladině se usazuje na prst silný smetanový povlak, to je něco jiného než margarín bez vůně a chuti či Američany tolik oblíbené burákové máslo, které moje chuťové buňky zavrhly hned při prvním ochutnání, či bílá tekutina z krabice, jež má k mléku stejně daleko jako hamburger k masu.

Připomnělo mi to úsměvnou příhodu. Bylo mi asi deset. Od oběda zbylo trochu bramborové kaše a mě kolem čtvrté odpoledne přepadl hlad. Namazal jsem si velký krajíc chleba tou bramborovou kaší a sedě na zápraží tuto svoji oblíbenou pochoutku pojídal. Večer zavolala stará paní Zítová babičku k plotu a sdělovala jí: „Andulko, nechci žalovat, ale Honzík si namazal krajíc tááákhle silně máslem!“

To by byl skutečně velký prohřešek, protože máslem, ačkoliv ho z mléka od pěti krav bylo dost, se muselo šetřit. Máslo bylo totiž jedním z mála produktů, z jejichž prodeje plynuly do domácnosti hotové peníze, kterých nikdy nebylo nazbyt.

Na výrobě másla jsem se musel odmalička podílet. Nadojené mléko se nalilo ve sklípku do velkých keramických krajáčů, z nichž se opatrně sbírala usazená smetana. Trochu zkyslou jsem v máselnici, což byl dřevěný soudek, zvenčí opatřený klikou, uvnitř rotačními lopatkami, stloukal – uvnitř se postupně tvořily máselné hrudky. Pro malého kluka to byla docela

zabíračka. Aby to lépe utíkalo, přeřikávaly se k tomu takzvané stloukačky. Proč v každé figuroval pes, dodnes nevím.

„Panímáma stloukala, pes jí převrh putnu, počkej, mrcho chlupatá, já ti ocas utnu!“

„Naše máma vrtí dnes, pozvala si celou ves, všichni psi, z celý vsi, přišli k nám na podmáslí.“

„Vrt' se, vrt' se, smetanice, naší bábě ve kbelíce! Naše bába vrtěla, až se všechno třáslo, kočky jedly smetanu, pes jí sežral máslo.“

Zhruba po hodině vrtění se to všechno přecedilo, zbytkový produkt bylo podmáslí. Co na něj přišli ti psi z celý vsi. Dodnes tenhle, zvláště nakyslý, lahodný bílý nápoj miluju. Máslové hrudky se v látkové utěrce vymačkaly a prohnětlý, pak se hotové máslo pěchovalo do dřevěných forem. Po vyklopení vznikly po stranách vroubkované cihličky, nahoře s plastickou kytičkou či ptáčkem. Pro tyhle kostky másla, zabalené v křenových listech, si dvakrát týdně přijížděl pan Kratochvíl z Jičina, jenž na něj měl vzadu ve svém autě, někdejší německé vojenské sanitce – ještě se pod tmavě šedou barvou rýsovaly červené kříže na střeše a na bocích – velké oplechované bedny s dvojitými stěnami, mezi nimiž byl nadrcený led, aby se mu máslo v autě nerozehřálo. Tahle jeho živnost mu kupodivu vydržela ještě dlouho po združstevnění, i když už vykupoval jenom trošky ze záhumenkových krav.

Z přístěnku jsem vytáhl svoje staré kolo, napumpoval duše a vydal se na obecní úřad.

„Rád vás poznávám. Já jsem Vaněk, přistěhoval jsem se, až když vy už jste byl pryč, a od revoluce tady dělám starostu,“ přivítal mě sympatický třicátník. „Slávina mi na vás dala číslo. Jsem rád, že jsem se dovolal a že jste přijel. Zařídil jsem kremační obřad na úterý dvacátého pátého. A taky autobus, aby

se mohli zdejší se zesnulou jet rozloučit. To víte, spojení je mizerné, jsme tady jako na ztracený vartě, na veřejnou dopravu spoléhat nemůžeme.“ Podal mi několik lejster. „Je to všechno zaplacený, paní matka měla na pohřeb připravené peníze, ty mi Slávina taky dala. Zbytek jsem jí vrátil.“ Rázným gestem odmítl moje díky a zeptal se: „Jak dlouho se zdržíte?“

„Vrátil jsem se. Natrvalo. Takže se zároveň chci, pro pořádek, nahlásit k trvalému pobytu. I když jsem si ho nikdy nezrušil.“

„Tak to jste mi udělal radost. Už jsem přemýšlel o tom, že tu zůstane další prázdná chalupa. To je magnet pro zloděje – my samozřejmě opuštěný baráky hlídat nemůžem. Teď jich tady máme pět, z toho dva v majetku obce, a všechny vykradený. Rádi bychom ty naše prodali, ale chceme jenom k trvalému bydlení. Chalupářů už tu máme dost. To víte, jde o dotace. Ty dostanem jenom na naše občany.“

Ještě dodal, že si dal moje telefonní číslo do mobilu, protože aktuální zprávy z obecního úřadu posílá hromadnou esemeskou všem lidem v obci, kteří mají mobil.

Z vedlejší místnosti úřadu se ozvalo bouchnutí dveří a hlasitý hovor.

„Musím mluvit se starostou. S tím se musí něco udělat. Rybáři, když bagrovali horní strouhu, úplně rozjezdili cestu podle rybníka a teď se k tomu nehlásej! Jestli chceme ty parcely Na Tarabce prodat, potřebujeme tam do vybudování infrastruktury alespoň trochu slušnej příjezd!“

Rozletěly se dveře. „No né! Američan je tady! Nazdar Honzane!“ zahlaholil Luboš Brůna, můj kamarád z dětství.

„Včera jsme zrovna s klukama v hospodě o tobě mluvili. Jestli přijedeš. Musíš zajít večer mezi nás. A vypravovat! Jak se ti žije v tom Njůjorku. No a... vlastně... přijmi soustrast.“

Babička byla bezva ženská. Jak jsem ji potkal, vždycky říkala: Lubošku, zajdi na makovou buchtu! Jako když jsme byli malí

kluci,“ trochu zjihnul, ale hned se zase vrátil do reality.
„Tak co uděláme s těma rybářema?“ hartusil už na starostu.
Slíbil jsem, že do hospody zajdu a odporoučel se.

Když už jsem byl na tomhle konci vesnice, vyšlápl jsem na Vyhlídku. Je to kopec, na jehož jedné straně je les V Kroužku, z druhé strany pod ním dlouhé mělké údolíčko s cestou vedoucí uprostřed mezi pastvinami k mlýnu u Bučického rybníka. Dálnice se jí říká. Z temene kopce je krásný výhled – celá vesnice je tu jako na dlani. Vpravo Nový rybník a od něho k někdejšímu panskému dvoru Nová Hasina, vlevo za řekou Stará Hasina, jejíž historie sahá až do čtrnáctého století.

Stavení v řadě podél silnice se ztrácejí v zeleni stromů, jen vysoký štít mlýna s děravou střechou mezi nimi vyčnívá, pak následuje mezera s proužky záhumenek a pod lesem se bělají štíty chalup původní vesnice, jako by je namaloval Josef Lada. Proti lesknoucí se hladině rybníka se rýsuje černá silueta rybářské boudy. V ní jsem přišel před sedmadvaceti lety o panictví, uvědomuji si s úsměvem.

Jezdívala sem tenkrát na prázdniny krásná panička – Milena Salačová. Manželka nějakého generála. O něm se ale jen povídalo, že je to už starej chlap, že si ji vzal kvůli reprezentaci. Nikdy sem za ní nepřišel. Asi věděl proč, ona totiž byla náramně veselá. Chlapi se u ní střídali jak na běžícím pásu.

Jednou vpodvečer jsem se přijel na kole vykoupat k rybníku. Ona seděla na břehu mezi rákosím – v polorozepnutých světle růžových lehounkých šatech, poodhalených přes pevná stehna, jí to v zapadajícím slunci náramně slušelo. Oči mi lezly z důlků. „Mohl bys mi utrhnout leknín?“ zavolala na mne. Doplavai jsem doprostřed rybníka, utrl bílý květ, skousl do zubů, doplaval k ní a hodil jí ho. Ohnula se pro něj, obrovská

ňadra se jí z výstřihu vyvalila téměř úplně, až jsem zapomněl šlapat nohama vodu – málem jsem se napil. Plaval jsem od ní pryč, ale stále mi to kroutilo hlavou, abych ji neztratil z dohledu. Na okamžik se mi nohy zamotaly do leknínových lodyh, podíval jsem se dopředu... V ten okamžik zmizela. Vylezl jsem po chvíli z vody a šel se, jako obvykle, převléknout z plavek do rybářské boudy. Ona tam ležela na orobincové otepi, v rozhozených rusých dlouhých vlasech vetknutý můj leknín, šaty rozepnuté, bílé tělo v šeru přístřešku alabastrově svítilo... naučila mě, jak se to dělá... Ze vzpomínek mě vyrušil přátelsky se se mnou vítající dlouhosrstý irský setr. „Byla i tam úplně stejně zářivě rezavá,“ uvědomil jsem si.

Za psem vyšel z lesa hajnej. „Vidím, že jste Rexovi sympatickej,“ zasmál se. „Vás neznám, ale podle toho co jsem slyšel, musíte bejt ten Amerikán.“

Vstal jsem a podal mu ruku. „Radši budu, když mi budete říkat Honzo, všichni mi tak říkají.“

„Já jsem Jarda Koška, zdejší hajnej. Před pěti lety jsem se sem oženil, vzal jsem si Janu Jandovou, teda za svobodna Hrdličkovou. S tebou prej chodila do školy.“

I jemu jsem slíbil, že večer zajdu do hospody. On s Rexem kráčeli dolů k hájence krčící se mezi korunami starých jabloní veliké zahrady pod lesem, já sednul na kolo a ujížděl do obchodu, nakoupit si nějaké zásoby, abych nebyl odkázaný na catering od Sláviny.

Večer to v hospodě pěkně vřelo. Můj pozdrav zanikl v tom hučícím úlu, stejně se ale všechny oči otočily na mne a lokál ztichnul.

„No to je dost, žes zašel!“ ozval se Bohouš Drozen, můj vzdálený příbuzný, další z klukovské party mého dětství.

„Pojď si sednout k nám!“ postrčil volnou židli Luboš Brůna. Než jsem stačil dosednout, stálo přede mnou pivo. „Já jsem Ota Skřivánek,“ představil se hospodský pokynutím hlavy, protože měl ruce plné püllitrů.

Rozhlédl jsem se kolem. Řada tváří mi nic neříká. Tam je stůl letitých chalupářů, poznávám Marečka, Jiříčku, Vejtrubu, Košovance..., tam na mne kyne můj známý z dopoledne Jarda Koška, sdílící stůl se starostou, nějakým fousatým chlápkem a blondátou ženskou. Vedle vidím Emanu Sedláčka – je vůbec možné, že se ještě neuchlastal? Postavil se na vratké nohy, napůl vypitý püllitr v ruce, a na moji adresu, ale s pohledem švidrajících očí do strany, k výčepnímu pultu, pronesl:

„Američan z Vysočan se přijel ukázat. Prodat chalupu. Eště se hrob nezavřel a krkavci už kroužej!“

„Koleduješ si vo pár přes držku!“ zarazil ho Skřivánek pádnou rukou do židle, až mu vycáklo pivo na košili.

Abych předešel dalším případným poznámkám a dotazům, řekl jsem dostatečně nahlas: „Nic prodávat nebudu, vrátil jsem se. Zůstávám tady, ve svém. Chalupa je moje, děda mi ji dal přepsat, ještě než umřel. Pokud se to někomu nelíbí, je mi to srdečně jedno. A ostatním připíjím na zdraví. Jsem rád zase doma!“

Eman se přiblížle podíval do téměř prázdného püllitru a zablekotal do prázdna: „Tak by to moh šoupnout aspoň dvakrát dokola, né?“

Dlouho přes půlnoc jsem musel vyprávět, jak to chodí ve Státech, co jsem tam vlastně dělal, jaký jsou Američanky, jestli jsem měl někdy nějakou černošku, jaký tam maj pivo. Tomu českému jsem odvykl, a tak jsem odklopýtal domů s velkými potížemi.

Protože jsem potřeboval řadu věcí pro každodenní život a také

objednat věnec na rakev pro babičku, zavolaal jsem taxikáře Pavla Šimůnka. Vyzvedl mne v půl osmé a moc mi pomohl. Šéf pohřební služby je jeho bývalý spolužák. Ujistil mě, že obřad je kompletně zajištěný a můžu se spolehnout, že všechno proběhne dobře a věnec že si bere na starost osobně.

Prodavač mobilů je kamarád taxikářova syna, v bance se mi věnoval sám ředitel, s referentkou ve zdravotní pojišťovně si tykal, na živnostenském úřadu nás vzali přednostně, úředníci na správě sociálního zabezpečení strčil čokoládu a říkal jí Jarmilko.

Jenom oblek jsem si musel dojít koupit sám. „Co se týká hadrů, jsem absolutně bezradnej. Cokoliv mám na sebe, mně odjakživa kupujou ženský. Dřív máma, pak žena a teď i dcera. Sorry, do toho krámu já nevlezu!“ zabejčil se před obchodem, který mi předtím ochotně ukázal.

Naštěstí uvnitř byla velmi ochotná starší prodavačka, která mi nejen vybrala, ale i omrkla, jak mi oblek sedí a doporučila několik košil a kravat.

„Oblek na kremaci mám. Teď už musíme koupit jenom auto. Přece nemůžu věčně jezdit s vámi.“

Můj poradce měl okamžitě jasno. „Auta prodává brácha mý první ženy Zdeněk, jedeme k němu, udělá vám cenu.“

Podnikavý exšvagr sice ze základní ceny slevil, ale vnutil mi centrál, rádio, airbagy a klimatizaci, takže byl na svém a ještě o dvacet tisíc výš. „Zítra odpoledne se zastavte, budete mít vůz připravený k odebrání,“ klaněl se ve dveřích.

„Ještě potřebuju počítač a připojení k internetu,“ vyslovil jsem při pozdním obědě, který už byl po hektickém dni nezbytný, poslední přání.

„Takových firem je tady několik, ale já doporučuju Net Servis. Mám od nich internet a jsem spokojenej,“ pravil Pavel, s nímž jsme si potykali.

A tak jsem si za půlhodinku odvážel jak písíčko s monitorem, tak noťas, který budu potřebovat na cestách, a instalační cédéčka potřebných programů.

Ještě večer jsem si nainstaloval software do počítače a překopíroval jsem si do něj data z externího disku přivezeného ze Států. Obrovské množství materiálu, poznámek, překladů, rukopisů – dlouholetou práci, kterou, doufám, budu moci zúročit i doma.

II.

Pavel mne vyzvedl i nazítří – jeli jsme do krematoria. Autobus se smutečními hosty dorazil zcela přeplněný, kromě toho ještě spousta aut. Když jsem se rozhlédl, konstatoval jsem, že kromě Emany Sedláčka, ostatně toho bych tu ani nečekal, přijela celá vesnice včetně několika dětí, připitého Adamce, chalupářů, které ještě neznám, a řady lidí, jež jsem v životě neviděl. V záplavě květin visela veliká babiččina fotografie. Kde ji vzali, nevím. Asi od Sláviny. Starosta pronesl dojemnou řeč, zahrály varhany a z reproduktorů zazněla Ta naše písnička česká, kterou babička nesmírně milovala. Po celou dobu obřadu na mě z fotografie upírala ty svoje veliké černé oči.

Bolestně jsem si opět uvědomoval, že měla oči úplně stejné jako Katrin, takové mírně posmutnělé, které začaly jiskřit jen ve vypjatých situacích. Usmívaly se možná i tehdy, když onen večer seděla na lavičce na zápraží. Určitě se usmívaly, protože byla smířená s odchodem a jistě vzpomínala na všechny své blízké – na dědečka, přísného, ale milého člověka s obrovským srdcem, na moje rodiče, kteří zahynuli při autonehodě, když jsem byl ještě maličký kluk, na bráchu, který pět let po rodičích umřel na otravu krve, a možná i na mne, i když jsem byl ve chvíli, kdy by mě nejvíc potřebovala, daleko za Velkou louží.

Kondolence po obřadu nebraly konce, všichni mi přišli stisknout ruku, babky mě objímaly a máčely mi obličej a sako slzami, Slávina mě v náručí zmáčkla tak, že mi zapraskalo v kloubech. Spousta sousedů mi namísto vyslovení soustrasti řekl: „Kdybys něco potřeboval, kdykoliv přijď.“

Docela mi chvíli trvalo, než jsem se z toho vzpamatoval. Namísto pocitu smutku z posledního rozloučení mě hřálo vědomí, že měli babičku rádi a mě přijali zpátky mezi sebe. Pavel na mě čekal u taxíku. „Musel jsem odtamtud odejít. Mně

umřela máma před třema měsíci, zase se mi to vrátilo.

Promiň!“ řekl zbytečnou omluvu.

Jeli jsme k jeho švagrovi do autosalonu. Za tři čtvrtě hodiny už jsem šlápnul na plyn své nové škodovky. Proti obrovskému buicku, co jsem měl ve Státech, mi připadá jako hračka, ale jezdí dobře. „Teď už budeš dopravně soběstačnej, tak adié! Kdybys ale někde potřeboval přitlačit nebo otevřít dveře, stačí, když zavoláš!“ loučil se Pavel.

Přišel čas, abych začal shánět nějakou práci. Mám sice ještě rozdělané dva překlady pro americké časopisy, ale s penězi na převedeném kontě jsem pořádně zahýbal, musím začít vydělávat nové. Tak jsem v následujícím týdnu vyrazil do Prahy a zašel na univerzitu za někdejším spolužákem, teď vedoucím katedry slavistiky Jardou Sekotem.

„Pár externích přednášek za měsíc pro tebe můžu vyčlenit,“ slíbil. „Určitě taky zavolej na pardubickou univerzitu, je tam Karel Votoček, jistě ho pamatuješ, zabýval se Čapkem a teď tam rozjíždí velkej grantovej projekt o masarykovském okruhu literárních autorů – Čapek, Konrád, Poláček, Vančura... to je tvoje parketa,“ poradil mi ještě a spěchal na jakousi poradu.

„Plodných pět minut,“ konstatoval jsem a šel na kafe do Slávie, třeba potkám nějaké dřívější známé od kultury. Kromě několika herců z Národního, poznávám Postráneckého a Švehlíka, ty mladé neznám, je tady docela pusto. Vypiju tedy kafe a jdu se projít po Starém Městě, Malé Straně, zajdu i na Hradčana, připomenout si stará známá místa z dob studií, kdy jsem se rád toulal uličkami, které tehdy bývaly téměř opuštěné a dnes je zaplňují davy fotografujících Japonců, nakupujících Rusů a vyřvávajících opilých Němců. V hospůdce U Zlaté hrušky na Novém Světě, kam jsme na vejšce chodívali oslavovat každou zkoušku, si dávám oběd, nic moc za tři stovky, a po druhé

hodině odjíždím z Wilsonáku domů.

V pátek přijeli v dodávce tři maníci z Net Servisu, na štít střechy mi připevnili anténu, natáhli kabel a připojili mi počítač na internet. Za hodinku jsem mohl poprvé kliknout a vydat se do virtuálního světa.

Našel jsem si kontakt na profesora Votočka a napsal mu mail, zda by neměl zájem o moji spolupráci na jeho projektu o prvorepublikové literatuře. Jaké bylo moje překvapení, když mi za necelých pět minut odepsal, že mě vítá zpátky doma a těší se na spolupráci. Jestli jsem schopen mu do měsíce napsat studii o historických novelách Františka Kubky. Napsal jsem mu zpátky, že to vítám, protože Kubkou jsem se zabýval již za studií a Karlštejnské vigilie a Pražské nokturno byly mezi mými tématy v přednáškách na univerzitě v New Yorku.

Protože jsem sehnal první práci, což zaslouží oslavit, a doma nemám nic kloudného k jídlu, vyrazil jsem do hospody.

Potřebuju se trochu zorientovat – takové to: kdo s kým, co kde a podobně, a dát si večeři.

Tentokrát seděl s Lubošem, jeho mladším bráchou Pavlem, starostou Vaňkem a Jardou Koškou jeho švagr Lojza Hrdlička. Sestava jakou právě potřebuju. Zatímco do mě padala skvělá sekaná s knedlíkem a kyselým zelím, probrali jsme chalupu po chalupě, kde kdo teď bydlí, kdo za ty uplynulé roky umřel, kde se narodily děti...

„Co Slávina?“ zeptal se Pavel.

„Slávina je fajn holka. Starala se o babičku, a když jsem přijel, tak i o mne, než jsem se stačil trochu zařídit,“ pokrčil jsem rameny.

„Já jenom, aby tě neznásilnila. Určitě jí ta samota leze na mozek!“ uchechtnul se Pavel.

„Seš mladej a blbej!“ obul se do něho brácha. „Když nám bylo dvacet, tos ty, vejškrabku, eště tahal kačera, tak jsme za ní běhali, že jsme si mohli nohy ušoupat. Co bysme za to tenkrát dali, kdyby nás chtěla. Jenomže vona se zabouchla do Vopálky, a když ho to v dolech zabilo, už vo žádnýho chlapa ani nezavadila. Je trochu cvok, ale jinak je to zlatá holka. A strašnej dřič.“

„To musím potvrdit,“ přidal se Hrdlička. „Když vidím, jak si nádherně sama opravila barák a jak si poradí s tím svým hospodářstvím, klobouk dolů. To, co my děláme ve třech, vona dělá sama. A to má na mlíko známku nejvyšší kvality!“

„To vy nevíte...“ obrátil se ke mně starosta „...ale co, nebudem si tykat? Je mi blbý to nabízet, jsem mladší, ale tykám si tady snad se všema.“

Ťukli jsme si na tykání, a to i s Lojzou, a Jirka pokračoval:

„Vloni vlezli Slávině do baráku nějaký dva mezuláni. Takový z posiloven vymakaný tetovaný bouráci, holý hlavy. Přijeli starým oplem kombíkem, ten zaparkovali za stodolou, vymáčkli okno a hrabali se jí v šuplíkách. Asi byli zklamaný, protože v tom velikým baráku určitě hledali nějaký majetek. Jenomže Slávina nic nemá, ani televizi, nic cennýho, na šperky nikdy nebyla. Největší majetek pro ni jsou krávy a pole.

Nenašli ani žádný peníze, ani korunu. Zrovna den předtím jí dodělali koupelnu, tak se vyčerpala z hotovosti. Ona byla v tu dobu vyjednotit pár rádků řípy, co má na krmení pro dobytek, a vrátila se zadem, od polní trati, kde uviděla to auto a pak i to rozbitý okno. Potichu odemkla, vešla dovnitř a ty dva násadou od motyčky tak zmalovala, že jsem musel volat záchranku, když mi je jak chcíplý čerty přivedla na úřad. Crčela z nich krev. Přijeli taky policajti – nejdřív to, blbouni, vyhodnotili jako nepřiměřenou obranu a dělali na chudáka holku bu bu bu, jako že za to může jít sedět pro vážné ublížení na zdraví, pak

jim ale našli v autáku pistoli a zjistili, že se jedná o celostátně hledané recidivisty podezřelé z loupežného přepadení. Za pár dní za ní přijel nějaký reportér z Práva, že o ní napíše do novin. Ona mu řekla, že s ním mluvit nebude a jestli chce být užitečnější, ať si veme vidle a poklidí kravám. Taková je Slávina.“

„Je po mámě. Stará Zítová byla nemlich to samý. Jednou, kdysi, se vracela z pole, osekávala chrást na krmný řípě a od silnice vidí, jak se podle plotu kradou dvě cigánky. Zkrátila si cestu vrbičkami, a když ta mladší už lezla na vrata, Zítová jí ten sekáček zaťala do řiti až na kost,“ přidal historku Hrdlička. „Už jsi viděl Romanu?“ zeptal se Luboš.

S Romanou Tomčíkovou z Rožďalovic jsem po studiích chodil skoro dva roky, už jsem dokonce myslel na to, že půjdu požádat o její ruku. Pak jsem ji šel o posvácení vyzvednout, byli jsme dohodnutí, že půjdeme na zábavu, a její matka mi ve dveřích strčila do ruky svatební oznámení. „Romanka se bude vdávat. S vámi, pane doktore, nic ve zlém, ona být nemůže, vy s těma vašema knížkama nejste pro praktický život. Romanka potřebuje pořádné materiální zajištění a oporu!“

Vzala si o dvacet let staršího chlápka, vedoucího prodejny zeleniny v Praze na Vinohradech, s vilou v Průhonicích, mercedesem a chatou na Sázavě. Rozchod s ní tehdy podpořil moje odhodlání ucházet se o stipendium ve Státech.

„Neviděl, kde bych ji moh vidět?“

„No přece u mámy, v Rožďalkách.“

„To už není s tím svým zelinářem?“

„Kdepak! Kde je tomu mamlasovi konec! V devadesátém prvním roce zprivatizoval ten svůj krám Ovoce z lenina a po roce ho zašili. Dostal pár let za krácení daní a bůhvíco ještě. A Romana přicábrowala k mámě. Hele, co ti budu povídat, to byla výhra, že ti tenkrát dala kopačky! No... až ji uvidíš... Má

dobřejch sto třicet kilo a vypadá jako kdyby jí bylo šedesát!“

„Má pravdu. Prodává v textilu a je kyselá jak tejden starej guláš. Měls kliku! To stojí za panáka!“ rozjařil se Pavel a zamával na Skřivánka.

„Abych pravdu řekl, nikdy jsem nelitoval. A tehdy mi to vlastně pomohlo k rozhodnutí, že jsem odjel do té Ameriky,“ pokyvují hlavou.

„Hele, kluci, onehdy jsem zahlídnul Milenu Průšovou. Ona už není v té Sýrii, nebo kam se to vdala?“ asociovalo mi to jinou naši vrstevnici..

„Kdepak! Vona vod toho Araba utekla a vrátila se k mámě. Přivezla si čtyři děti, sou takový líznutý – černý vlasy, snědá plet', ale hezoučký. Von ji mlátil, kus hadru tam prej má větší cenu nežli ženská. Chvíli se s ní tahal na dálku přes soudy a pak řekl, že má doma ještě tři ženský, že mu to nestojí zato. Říkala mi to Průšovka,“ přispěchal se zasvěcenými informacemi Pavel Brůna.

Dvěřmi ze dvora se vpotácel na šrot ožralej Eman Sedláček. Než si stačil sednout na nejbližší volnou židli, hospodský ho zase silnou rukou vyprovodil. „Běž tam, kde ses vožíral doted'ka!“ houknul za ním.

„Když vidím Emanu, víš, že se Jana Sedláčková trhla vod toho doktora?“ ptá se Luboš.

„Od toho z vily pod lesem?“

„Jo. On prý je nějaký velký zvíře na ministerstvu vnitra. Vždycky přijede auťákem, má takovýho černýho bavoráka, zavře vrata – je tam opevněný jako na hradě, dvoumetrovou zdí, a vůbec nevychází. V neděli večer zase odjede. No, a když stará Sedláčková šla do špitálu na operaci s okem, tak od něho Jana odešla i s dětma a nastěhovala se do máminy chalupy. Jestli se rozvedli to nevím. Každopádně ta velká holka s ním nemluví a on ani za těma malejma dětma nechodí,“ vykládá

Luboš.

„Myslíš, že jsou ta dvojčata jeho? Dyť je to už starej chlap. Možná si je upletla s někým jiným, a proto od něj odešla,“ kombinuje Jarda Koška.

„To těžko. Taková vona není. Nemá to jednoduchý. Bráchu vožralu, co prochlastal dvacet hektarů polí, násilnickýho manžela, kterej ji bil jako žito...“ pokyvuje hlavou Lojza.

„Co je támhleto za týpka?“ ukázu očima na zarostlého chlápka v montérkách sedícího sólo u malého stolku vedle dveří do chodby.

„To je Karel Otčenášek. Když umřela stará Kubáčková, pronajal si od mladejch ten její vejminek. Moc toho o něm nevím, jenom to, že za totáče několikrát seděl, většinou za drobný zlodějny na pracovišti, takže za rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Ale on o sobě prohlašuje, že je politickej vězeň. Jednou mi vypravoval, za co seděl poprvé. Tenkrát bydlel v Benátkách nad Jizerou, dělal v komunálních službách, staral se o hřbitov. Když umřel Brežněv, hlásil městský rozhlas, že městský národní výbor vyzývá občany, aby ve čtrnáct hodin přišli na náměstí uctít památku zemřelého generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu soudruha Leonida Iljiče Brežněva. V poledne tam přijel Otčenášek s kolečkem a začal v parku naproti služebně SNB kopat krumpáčem v trávniku. Esembáci na něj koukali z okna, volali do komunálu, proč ho tam poslali, ti ale o ničem nevěděli. Tak náčelník sešel dolů a ptá se Otčenáška, co to tam vyvádí.

On s vážnou tváří povídá: „Slyšel sem, že ste hlásili rozhlasem, že tady bude pohřeb nákýho Brežněva a protože sem tady neviděl hrob, tak mu ho kopu.“

Zavřeli ho na dva měsíce a od té doby se to s ním vezlo. Tady ale seká dobrotu. Maká v Košíku v cihelně a Vondráček si ho

docela chválí, že je to dříc.“

Do výčepu vešli dva chlápci. Oba jsou oblečení do tmavě šedých sak, kravaty u krku, mezi osazenstvem hospody, oblečeným zčásti v montérkách, zbytek v riflích a vytahaných mikinách, vypadají trochu nepatříčně.

„Přišli Laurel a Hardy!“ povytáhl obočí Pavel.

„Co jsou zač?“ ptám se.

„To sou komančové zpod lesa,“ brouknul Luboš.

„Indiáni?“ civím nechápavě, protože ty kravaty mi jaksi k lidem vyznávajícím sepětí s přírodou, kteří si stavějí týpí a tančí kolem ohně, o nichž jsem četl, že se po revoluci objevili, nesedí.

„Hovno indiáni! Ty seš z té Ameriky úplně zblblej. Komunisti to sou!“ šklebí se Pavel.

„Oba jsou to partajní krysy z minulého režimu,“ vysvětluje starosta. „Ten mrňavej kulatej se jmenuje Hampl, dělal podržtašku zemědělskému tajemníkovi okresního výboru. Když někam přijde, nikdy neopomene představit se jako doktor. On je ten RSDr., jak se říká – z rozhodnutí strany doktor. A ten, co vypadá jako anténa, je inženýr Horáček. Ten byl referentem rostlinné výroby na okresní zemědělské správě. Jsou to nerozluční kamarádi. Když je vylili z těch jejich teplejch místeček do penze, nemohli snést, že je lidi ve městě potkávali a nezdravili, tak se rozhodli pro venkov. Koupili si nahoře pod lesem vedle sebe parcely a nechali si postavit dvojdoměk. Hrajou spolu šachy a užiraj se ztrátou společenské prestiže.“

„V kravatách choděj i na houby! Šaškové... Ale můžeš sbírat klidně za nima, protože jsou slepí jako patrona, musej vo hřiba zakopnout, aby ho viděli,“ zubí se Koška.

„Říká se, že Hampl byl pěkná svině, že donášel a intrikoval, ale já s ním do styku nikdy nepřišel. Zato s Horáčkem ano. To byl

odborník na svém místě. Jednou v nějakým dopise napsal zemědělství. Chápete? Zemědělství s m n ě. A když se sem nastěhoval a zryl zahrádku, tak se mě přišel optat, jestli se brambory sázej naležato nebo špičkou nahoru. Takovej on je zemědělskej inženýr,“ pochichtává se škodolibě Hrdlička. Už jsme se skoro rozcházelí a starosta si vzpomněl: „Jo, chlapi, asi máme kunčofta na Zajíčkovu chalupu. Ozvala se mi realitka z Ostravy.“

Zajíčková chalupa sousedí se Slávinou, je to číslo popisné 3, moje chalupa je číslo 1. Starej Zajíček, dlouholetý čestný člen dobrovolného hasičského sboru, odkázal před smrtí všechn svůj majetek obci s podmínkou, že utržené peníze za barák musí sloužit hasičům. Umřel před třemi lety – od té doby se starosta snaží chátrající stavení prodat.

Protože jsem dostal další práci – několik urgentních překladů, pracoval jsem dva týdny takříkajíc na doraz. Včera jsem je odevzdal – musím si udělat pár dnů volna, abych si vyčistil hlavu. A tak chodím po okolí – ožívují si vzpomínky. Je podivuhodné, jak se některá místa za těch pár let změnila. Hlavně ta, o něž se přestali lidé starat. Řadu parcel dostali restituenti, kteří se domnívali, že na nich zbohatnou, ale jak se ukázalo, zájemci o koupi zemědělských pozemků se nehrnou. Ale ta „svoje“ oblíbená místa z dětství poznávám i přesto, že stromy a keře povyrostly, odvodňovací potůčky, jimiž na jaře a na podzim vždycky zurčela voda, jsou suché, příkopy zarostly vegetací, studánky u polních tratí zmizely, z mnoha polí, která bývala vzorně obdělaná, a to i za družstevního hospodaření, jsou nyní v lepším případě pastviny, v horším bodláky a lebedou zarostlá lada.

Na jednom takovém poli, kdysi Adamcově, pamatuji-li si to dobře, se mi otevřel obraz připomínající onu známou definici

surrealismu – setkání deštníku a šicího stroje na operačním stole. Uprostřed již náletovými křovinami zarůstajícího pozemku stojí na vyšlapaném fleku dřevěný stůl s dvěma židlemi, na opěradle jedné z nich pověšené, deštěm zčernalé, dříve kostkované sako, a na stole v lahvi od piva uschlé polní kvítí. Kdo sem to bizarní zátiší postavil, kdo dal do „vázy“ kytky? Snad nějaký šílený umělec, bezdomovec, který si chtěl udělat chvilku pohody, děti z bujnosti...

Na svých toulkách jsem zabloudil do míst, kde mívali naši pole. Říkalo se tu Na Koupenejch. Chodívali jsme sem, celá léta, na švestky. Ze stromořadí tu teď zbyly jen dva zubožené pahýly.

Když si babička brala dědu, dostala od svého tatínka, mého pradědečka, věnem pole a louku. Mezi nimi byl do vysokých travnatých břehů zaříznutý příkop, nahoře na planince s rybníčkem lemovaným orobincem, v němž se držela voda i přes léto. Potůčkem odtékala voda ze svahů pod lesem Kálkem při jarním tání či při velkých deštích, ale malým čůrkem na dně mezi pomněnkami a mátou tekla a dosud teče celoročně. Podél tohoto příkopu nasázel děda zamlada onu řadu švestek.

Když pozdější socialističtí zcelovači babičce ty pozemky zabrali a začlenili je do společných lánů jézetdé, příkop nezaorali, jako v mnoha dalších případech – pravděpodobně se mezi tehdejšími družstevními plánovači našla alespoň trochu osvícená hlava, která si uvědomila, že když nebude mít voda kudy odtékat, podmáčí pole a namísto vytoužené cukrovky tady poroste ostřice a rákos. Anebo, právě když rozorávali meze, přšelo a příkopem tekla zrovna proudem voda, což znemožnilo, aby pásové traktory značky Stalinec ze Sovětského svazu tenhle zelený proužek mohly zlikvidovat. A tak na něm zůstaly i ty švestky.

I když ty stromy léta pokroutila a mnohé větve proschly,

vždycky na podzim se jejich koruny zamodraly množstvím jemně stříbrně ojíněných oválných plodů – karlátek. Když těsně před příchodem mrazů dozrály „na padrt“ a na jazyku se rozplývaly nádhernou sladkou chutí, přicházel vždycky můj úkol – úrodu sklidit. Postupně jsem pod stromy rozprostřel bílé plachetky, vylezl do koruny a třásl větvemi, až švestičky jen pršely. Sem tam nějakou méně zralou jsem utrhl, zbytek zůstal mezi listům, jak říkala babička „pro ptactvo nebeské a ostatní tvory boží“. Z plachetek jsem úrodičku sesypal do košíků a na vozíku dovezl domů.

Potom babička roztopila brzy ráno v síni velký sporák s medencem na vodu a troubou, v níž s oblibou vypávala Micka, postavila na něj obrovský mosazný hrnec, co prý ho ještě před světovou válkou vyrobili kočující cikáni – kotláři, do něj nasypala švestky s trochou vody na dně a vařila. Dlouhé hodiny stála u kamen, přikládala dubová polínka a velikou dřevěnou vařečkou míchala houstnoucí, bublající a prskající černou salakvardu v hrnci. Když uznala, že je to hotové, hrnec odstavila a já nad připravenými kameninovými dvouuchými hrnci povídláky držel velký cedník, jemuž se také říkalo krásným slovem dršlák, skrz který se kouřící hmota nalévaná naběračkou propasírovala a do hrnců už stékala lesknoucí se hustá povidla. Z cedníku jsem do kbelíku vyklápěl zbyteček slupek a pecky. V hrncích pak povidla pomalu vychladla a ztuhla, potom je babička přikryla voskovaným papírem, převázala špagátem a uložila do sklípku.

Při té vzpomínce jako bych na jazyku ucítil tu neopakovatelnou chuť babiččiných obrovských povídlových koláčů či navrchu zlatých, po stranách hedvábných buchet, nebo skvělé švestkové omáčky s uzeným masem a bramborovým knedlíkem.

„Tenhle kus země je vlastně stále můj,“ uvědomuji si, že jsem před lety, u notáře, při převodu chalupy a pozemků na mě, když

mi je děda s babičkou darovali, na snímku z geodézie pátral, co je to v elvéčku zapsané za pár metrů čtverečních v kategorii „vodní plochy“. Ostatní pole našťestí tehdy odkoupilo družstvo. Co bych si s nimi teď počal?

Předsevzal jsem si, že z piety k předkům příkop i rybníček vyčistím a vysázím tady nové švestky. Sotva z nich budu vařit povidla, ale ať se má dobře ptactvo nebeské a ostatní tvorové boží.

III.

Pracoval jsem na zahradě, když se tu objevil nějaký chlap v riflích a modré košili. „Dobrý den. Promiňte, pane doktore, že obtěžuji, ale poslal mě za vámi pan starosta.“

V jeho osmahlé, pečlivě vyholené tváři, je vidět, že mu není zrovna do řeči. Odmítl nabízené pivo, že řídí, i kávu, že nebude dlouho obtěžovat. Posadili jsme se v pokoji.

„Tak povídejte, co vás za mnou přivádí!“ pobídl jsem ho.

„Jmenuju se Štefan Horvát. Koupil jsem, tady kousek...“ mávnul rukou k vesnici, „...dům. Po nějakém Zajíčkovi. Právě jsem se byl dohodnout s panem starostou, jak to bude dál probíhat. Obchod se uskutečňuje přes realitní kancelář, takže jakmile to oni zaplatí, bude nemovitost zapsaná do katastru a nastěhujeme se.“

„Jak se chcete stěhovat? Vždyť je to vybrakovaná ruina!“ podivuji se.

„Střechu to má dobrou. Nejprve opravím jednu místnost, abychom měli kde spát, a pak budu pokračovat v rekonstrukci. Víte, já jsem zedník, takže si to budu dělat sám. Protože jsme ale z Ostravy, nemůžu to dělat na dálku.“

„A proč jste přišel za mnou?“ ptám se.

„Je mi to trochu trapné, vás obtěžovat. Jsme cikánská rodina. Dovedu si představit, jaká nastane mezi občany nevole, že obec prodala barák cikánům. Pan starosta říkal, že na vás zdejší lidé dají a že za nás určitě ztratíte slovo. Aby v tom nebyl on sám. Z Ostravy se stěhujeme právě proto, že jsme cikáni. Kvůli dětem. Tam je romská komunita obrovská. Většinou jsou ti lidé nezaměstnaní a určitě víte, jak to mezi nimi chodí. Alkohol, drogy, kriminalita, a to i mezi mládeží. Zkrátka nechci naše děti vychovávat v takovém vnějším tlaku. Proto jsem sháněl přes realitku nějaký dům na venkově, v prostředí, kde romská otázka, jak tomu blbě říkají politikové, není tak akutní.“

„Kolik máte dětí?“ ptám se se zájmem.

„Pět. Čtyři kluky – Martinovi je patnáct, Vildovi třináct, Pepíkovi jedenáct, Standovi osm, a pětiletou Adélku.“

„Myslím, pane Horváte, že tady vám podobné problémy jako v Ostravě určitě nehrozí. A lidi ve vsi... možná budou ze začátku někteří reptat, ale zvyknou si. Jak vás vidím a po tom, co jste mi řekl, je brzo sám přesvědčíte... promiňte, že to tak říkám, že není cikán jako cikán. Já vám v tom rád pomůžu. Dá-li někdo na mě.“

Na plnění slibu došlo hned večer. Sotva jsem vstoupil do výčepu, bylo mi jasné, kolik uhodilo.

„To snad nemyslíš, starosto, vážně! Natáhnout sem nějakou cigánskou pakáž!“ přiopile křičel Tonda Adamec.

Bohužel se k němu přidali i další. Bohouš Drozen připomněl, že do Brodku se nastěhovala nejprve jedna romská rodina a teď jich v tom jediném baráku žije nejmíň třicet.

„Ukradnou, na co se podívaj!“ konstatoval Lojza Hrdlička.

„Já jsem, chlapi, s tím Horvátem mluvil!“ vmísil jsem se do debaty. „Vypadá jako slušnej člověk. Je to zedník a chce si chalupu opravit sám. Dokonce tak, že v ní chtějí od samýho počátku bydlet a opravovat ji za pochodu.“

„To je jasný! Voni budou klidně bydlet ve vybydlený chalupě. Jsou na to zvyklý! Zapálej si v sekníci táborák!“ vyřvával Tonda.

„Od tebe takovýhle řeči seděj, magore! Tobě ten tvůj barák spadne na hlavu, ani si v něm nemusíš rozdělávat vohníčky,“ usadil ho soused Košvanec.

„S podobnými argumenty za mnou přijdte, až se sem Horvátovi nastěhují a něco se stane. Ale ne že se na ně bude svádět kde co. Nerad bych řešil podobnou kauzu, jako když vloni chalupáři zpod lesa obvinili chalupáře ze vsi, že zaváže

dolík pode dvorem odpadkama, přičemž to dělal jeden z nich!“ podrážděně promluvil Vaněk.

„Jo, jo, to tenkrát dělal ten vošoust Dengler. Když jsem ho u d'olíku načapal, měl štěstí, že jsem mu nenakopal prdel!“ poznamenal Vejtruba, který tu věc tenkrát objasnil.

I přesto, že starosta debatu ukončil, promílalo se téma prodeje domu Horvátovým celý večer a v následujících dnech i mezi ženskejma na návsi.

Po čtrnácti dnech jsem zaregistroval, že se v sousedství něco děje. Slyšel jsem dětské hlasy a viděl odjíždět nákladňák. Šel jsem se tam podívat.

„Vítám vás, pane doktore! A děkuju. Starosta mi řekl, že jste se nás zastal!“ zahlaholil Horvát a srdečně mi tiskl ruku.

„To je moje žena Marie, tohle je Standa, tento je nejstarší Martin, maličká je Adélka, a tihle dva – Pepík a Vilda,“ představil mi svoji rodinu.

„Moc mě těší!“ polkl jsem naprázdno při pohledu na Marii Horvátovou. Je to nádherná ženská. Lesklé vlnité havraní vlasy stažené do culíku a hluboké černé oči napovídají, že je cikánka, ale pleť má bílou, téměř alabastrovou, jen s mírně zarůžovělými líčky. Kromě Martina, jenž má tváře opálené, jako jeho otec, jsou ostatní děti bílé po matce.

„Pojďte se podívat. Dal jsem do pořádku ty dvě podkrovní cimry a teď budeme s klukama pokračovat dole,“ vedl mě po schodech do podstřeší. Na vydrbané podlaze vidím srovnané slamníky, v koutě jednu skříň, v druhé místnosti starý stůl a několik židlí, pod stropem na drátech žárovku. Opravdu skromné obydlí.

„Žena s dětmi se ještě na dva týdny vracejí do Ostravy, kvůli škole, ale dají jim o čtrnáct dní dřív vysvědčení a pak už tady

budeme napořád.“

„Vy už tu zůstáváte?“ ptám se.

„Já už tady budu makat. Chci tu opravu zvládnout do konce srpna a od září si musím sehnat nějakou práci. V Ostravě jsem skončil. Nechal jsem si přivést nějaký materiál, koupil jsem starou míchačku.“

„Tak vám přeju, ať se vám tady líbí!“ popřál jsem, při stisku ruky jsem zblízka ocenil jemné rysy paní Horvátové, a k novému sousedovi jsem prohodil: „Když tady budete sám, zajděte někdy večer ke mně. Dáme si to pivo, co jste onedhdy nemohl kvůli řízení.“

V následujících dnech bylo přes Zítovu zahradu slyšet neustálé vrčení míchačky. Přijelo další auto s materiálem. Horvát nepřišel, klepání kladívka a šoupání lopaty se ozývaly až do tmy. Po týdně jsem si ho došel kolem osmé vyzvednout. Tři místnosti v přízemí měl omítnuté. Vytácel se, že má moc práce a že je špinavý od malty, nakonec ale shodil montérky, opláchl se u pumpy a šel. Na tom, jak mu chutnalo nakrájené uzené – dostal jsem šrůtek domácího od Hrdličky, bylo vidět, že při své práci jídlu moc nedá. Pivo ale vypil jen jedno.

„Já vlastně ani snad nejsem správnej zedník. Pivo totiž vypiju jen mimořádně. Však se mi chlapi na stavbě posmívali, že z té vody budu mít v žaludku čolky,“ řekl na omluvu.

Vyprávěl mi, že se vyučil zedníkem a na otcovo přání ještě vystudoval stavební průmyslovku.

„Táta pracoval jako nádeník na stavbách. Když byl kluk, tak ještě jeho rodina kočovala. Do školy chodil jenom pět let, a to ještě jen někdy, sotva uměl číst. Měl jenom mě, máma umřela, když mi bylo pět a jemu osmačtyřicet. Chtěl, abych se měl líp než on. Jenže když jsem po škole přišel někam do stavební firmy, vůbec je nezajímalo, že mám na maturitním vysvědčení

jednu dvojku, nabídli mi jen zednickou lžící. Pro průmyslováka – cikána práci neměli. Ale já to dělám rád. Je to krásný, když za sebou člověk vidí hotový dílo, rovnej komín, hladce omítnutou zeď. Abych si vydělal a mohl zabezpečit rodinu, chodil jsem do práce i o víkendech, dělal jsem přesčasy. Poslední dva roky jsem pracoval u soukromý firmy, to bylo fajn. Šéf mi nikdy nedal znát, že jsem cikán a dával mi dobře placenou práci. Když jsem mu řekl, že končím, přemlouval mě, nabídl o tři tisíce víc. Samozřejmě by byly dobrý, ale kvůli dětem jsem tam nemohl zůstat.“
Než kolem půlnoci odcházel, už jsme si tykali.

Rozhodl jsem se využít několika volných dní ke zřízení pracovny. Všechn nábytek z babiččina pokojíku jsem vystěhoval do stodoly, oškrábal jsem starou malbu a místnost vybělil. Po vymalování jsem sroloval staré lino na podlaze – mělo to velkou výhodu – nemusel jsem se drbat s tou špínou po malování. Zjištění, že se pod linem ukrývají krásné borové fošny, mi ušetřilo peníze i další práci – pokládání nové podlahové krytiny. Prkna jsem jen pořádně vyšůroval babiččíným rejžákem.

Na internetu jsem našel celkem zajímavý kancelářský nábytek, jehož součástí jsou stavebnicové regály, které potřebuji na knihy. Podle uvedených rozměrů bylo hračka spočítat, kolik se mi jich vejde na celé dvě stěny. Využil jsem výhod internetového obchodu a objednal si vybraný nábytek i s dovozem.

Ve čtvrtek dopoledne mi vyložili na zápraží haldu krabic plných jednotlivých prken.

Celý víkend jsem se podle přiložených návodů mořil se skládáním polic, skříněk a psacího stolu. V neděli odpoledne byla pracovna vybavená. Stačilo jen z pokoje přestěhovat

počítač.

Několikadenní práce mi nedala možnost jít mezi lidi, takže v pátek večer přišla na řadu hospoda. Starosta mi sdělil, že se už celá rodina Štefana Horváta nastěhovala.

„To je ženská! Kamaráde, kdyby mi pámbu jednou nohou pomohl, druhou bych se odrážel jako na koloběžce!“ pošeptal mi.

Do výčepu se vkolíbal Luděk Laštovka. Je o dva roky mladší nežli já. Jako dítě trpěl nedostatkem růstového hormonu, proto mu narostly krátké nožičky, tělo normální a obrovské ruce.

Odjakživa se snažil vyrovnat se nám, ostatním klukům. Někteří ho odháněli, jiní se mu posmívali za jeho krátké nožičky a za blbou výslovnost, on totiž neumí vyslovit souhlásku el, což je při jeho jménu docela velký handicap. Všichni mu celý život říkají Vuděk Vaštovka. Ale naše klukovská parta ho už jako jako malého vzala mezi sebe a chránili jsme ho. Od dědy vím, že Ludkův prapradědeček býval ve vsi rychtářem. Jeho rodiče mívali veliký statek – čtyři páry koní, dvacet krav a traktor. Komunisti jim ho sebrali, jak se tenkrát říkalo – rozkulačili je, starého Laštovku na tři roky zavřeli a Laštovkovou s malým klukem vystěhovali do domku vedle statku, bývalého výměnku. Pracovala v družstvu u prasat a Luděk jí musel odmalička pomáhat, protože jeho táta si z příbramského lágru přinesl tuberu a umřel. Po škole se Luděk vyučil opravářem zemědělských strojů a dělal v družstevní dílně. Po osmdesátém devátém se mu grunt vrátil a dostal i nějaké odškodné. Za pár let dal statek do pucu, ale nezná nic než práci a večer hospodu. „Poslouchej, Ludku, potřeboval bych pro obec dovézt dvě fůry písku, mohl bys to zařídit?“ oslovil ho starosta. Snad jediný z obce ho oslovuje správně, pro ostatní je to Vuděk. „Samosebou, Jirko, v úterý vodpovedne máš na pvácku dvě

fůry a na stove faktůru!“ hlaholil a přišel mi podat ruku. „Tak tě tady zase vítám mezi náma, ty vove. Už se mi po tobě stejka. Na póhřbu sem se k tobě přes ty baby, co tě vovíbávavy, nedostav, promiň. Dycky sem řikav – Honza se vrátí, ten kvuk v tý Americe nemůže bydvet, ten má zapuštěný kořeny tady v tý zakopaný prdevi. Jenom tady mu bude dobře. Vzděvaný vidí tady potřebujem, protože sme tady samý vidváci. Tys byv vždycky férovej kámoš. Ať žiješ, doktore!“ postavil přede mne velkýho ferneta, svým o něj ťuknul a hodil si ho do hlavy.

Když se vracím domů a mám čas, zastavím na pár minut na temeni kopečka, z něhož se, od hřbitova, silnice vine dolů do vsi. Je to takový starý rituál podívat se na vesnici. Protože vítá tady většinou fouká od severozápadu, je ta vyhlídka spojená i s čichovým vjemem, zvláště na jaře, když kvetou stromy. Nebo v létě, kdy se tu mísí vůně sklízeného obilí a sušeného sena s odérem chlívů. Dnes už je to nevýrazné, ale v době mého dětství to býval velmi intenzivní vjem, který by většina lidí označila za zápach. Pro mne je to vůně domova.

Vyjel jsem ze zatáčky a v místech, kde se začíná silnice svažovat, přibrzdil. Můj pohled se ale zastavil na střeše stodoly u čtvrtého stavení. „U Hrdličků hoří!“ uvědomil jsem si. Brzda zakvílela, vymačkal jsem na mobilu 150, spěšně oznámil situaci a rozjel se k místu, kde už stoupal černý sloup kouře. Když jsem vyskakoval z auta, přibíhal zleva Štefan Horvát, zprava Petr Vejtruba, Áda Mareček a starosta na kole s mobilem na uchu. Ve stejnou chvíli se od obecního úřadu ozvala siréna.

„V přístavku mám prasata, musíme je dostat ven!“ křičel na nás Lojza Hrdlička. Otevřel dveře, za nimiž v hustém kouři zoufale kvičeli vepři.

Štefan ukázal na hromadu dřevěných palet u stěny. „Vemte ty palety! Uděláme těm vepříkům koridor, aby se nerozprchli, a naženeme je na zahradu!“ nastavil paletu jako štít právě vybíhajícím zvířatům. Přidali jsme se a zjančená prasata byla v pár minutách v bezpečí. To už přibíhali další lidi a dobrovolní hasiči a od města se ozvalo kvílení hasičské cisterny. Mladý Hrdlička vyjel ze stodoly s traktorem, další vytlačovali nějaké stroje a na poslední chvíli vynášeli kanystry s naftou, s Lojzou Hrdličkou jsme já, Štefan a Jirka vyváděli na zahradu z chléva krávy, kdyby se náhodou požár rozšířil i na sousední budovu. Hasiči rozvinuli hadice a třemi proudy zdola a jedním proudem z plošiny prali vodu dovnitř hořícího objektu.

„Běžte stranou! Nepleťte se tady! Už to máme pod kontrolou, za chvíli je po všem!“ křičel hasič ve stříbrné přilbě na lidi pobíhající kolem stodoly.

„Měli jsme tam jenom zbytek slámy, po žních by to bylo horší,“ konstatoval Lojza. „Ještě že není doma snacha. Je těhotná, za pár dní má родit. To bychom se tady mohli dočkat ještě porodu,“ dodal.

Po pětatřiceti minutách byl požár zlikvidovaný. Místní „dobráci“ si rozdělili služby hlídek na požářišti, profíci sbalili hadice a odjeli, zůstal jen vyšetřovatel, k němuž se připojil policajt, druhý šel s námi do hospody sepsat výpovědi.

„Když se rozhlédnu kolem, nevidím partu špinavých a zpocených chlapů, ale vidím skvělé lidi, kteří drží pohromadě a neváhají pomoci druhému! Za to vám všem děkuju!“ řekl starosta s pušlitrem v ruce a dodal: „Ještě mezi náma vítám nového spoluobčana – Štefana Horváta! Dneska nás přesvědčil, že je náš! Ukázal, že se na něj můžeme spolehnout a já slibuju, že i on se může spolehnout na nás! Kdykoliv to bude potřebovat!“ Chlapi, jeden po druhém, podávali Štefanovi ruce a připíjeli si s ním.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.